Grigore Constantinescu

Comuna

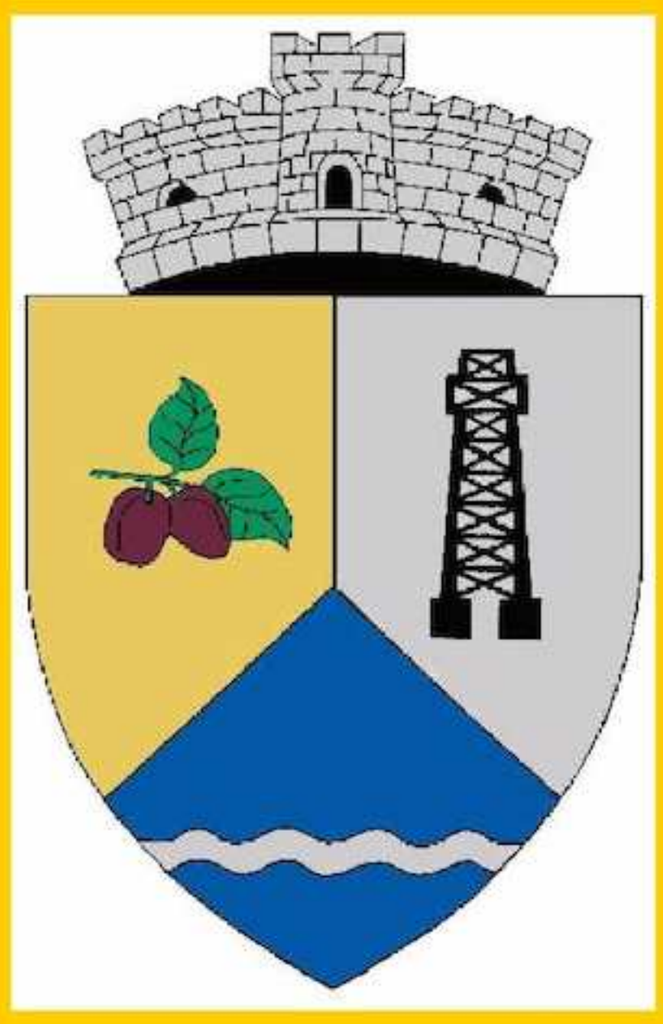

POIANA LACULUI

PITEŞTI MMXV

POIANA LACULUI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 13 sate: **Poiana Lacului**; Cătunaşi; Cepari; Dealu Oraşului; Dealu Viilor; Dinculeşti; Găleţeanu; Gărdineşti; Gâlceşti; Metofu; Păduroiu din Deal; Păduroiu din Vale; Sămara.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 16 km.
SUPRAFAŢĂ: 58,5 km^2.
POPULAŢIE: 6.642 locuitori [3.276 M + 3.366 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Sămara – 1621 [7129] martie 9 (DIR, XVII, B, ŢR, vol. IV, doc. 17).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Sămara.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu Mihnea la 9 martie 1621, prin care se confirmă lui Ioan din Pitești proprietatea asupra unei jumătăți de funie din moșia Darcoteasa cumpărată de la Oprea Mircea din Sămara.

TOPONIMIE:

- **Cătunaşi** – toponim diminutival indicând o aşezare grupată, constituită dintr-un număr redus de gospodării în raport cu aşezările limitrofe.
- **Cepari** – toponim social relevând ocupaţia, format pe baza apelativului *cepari* ≈ „vânzători sau cultivatori de ceapă”.
- **Dealu Oraşului** – toponim topografic compus dintr-un termen care indică o formă de relief dominantă şi un determinant relevând existenţa unor locuinţe „orăşeneşti”, sau o cale directă spre Piteşti.
- **Dealu Viilor** – toponim topografic compus din substantivul *Dealul*, care indică forma de relief pe care s-a constituit aşezarea + determinantul *Viilor*, relevând prezenţa viţei de vie şi, implicit, o ocupaţie tradiţională a locuitorilor.
- **Dinculeşti** – toponim format pe baza eponimului arhaic *Dincul* + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- **Găleţeanu** – toponim indicând originea locală a întemeietorului aşezării.
- **Gărdineşti** – toponim format pe baza apelativului *gardină* cu sens de „porţiune de doagă dintre capătul de sus şi şănţuleţul în care se fixează fundul unui vas”.
- **Gâlceşti** – toponim format pe baza patronimicului *Gâlcă* (atestat în tradiţia orală locală) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- **Metofu** – toponim format pe baza apelativului *metof* ≈ „mănăstire mică, subordonată administrativ unei mănăstiri mari”, în jurul căreia s-a constituit aşezarea.
- **Păduroiu** – toponim topografic format pe baza apelativului *pădure* + sufixul augmentativ *–oiu*, evocând natura terenului pe care s-a format aşezarea.
- **Poiana Lacului** – toponim topografic format pe baza apelativului *poiană* + determinativul *lacului,* indicând existenţa unei „ape stătătoare închisă între maluri” într-un „loc dintr-o pădure lipsit de copaci”.
- **Sămara** – toponim format pe baza apelativului *samar* <bg. *samar*> cu sens multiplu: „şa mare de povară; laţ de sprijin pe care se aşază căpriorii acoperişului unei case”, evocând, posibil, forma terenului „în şa”.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Analizând, sub raport arhitectural, evoluţia localităţii, monografistul local, prof. dr. Sevastian Tudor, consemna existenţa, în satele componente ale comunei, a tipurilor de „case vechi, joase, fără prispe, din bârne rotunde, precum şi a caselor cu prispă". Tipul tradiţional de casă era cea „aşezată pe tălpi de stejar cioplite cu barda sau cu securea. Ele formau un fel de ramă pe care se aşeza casa. La capete, aceste tălpi se puneau direct pe pământ; urma scheletul, tot din lemn umplut cu pământ sau lemne îmbinate în crestături la capete şi la stâlp. Încheietura se făcea în scoabă. Acoperişul în patru ape era din şiţă, pe laţi aşezaţi pe căpriori. Casele aveau o prispă pe una sau două din laturile casei aşezată pe stâlpi de lemn bătuţi în pământ, care, în sus, ajungeau până la scafa casei (ei erau ciopliţi şi, uneori, ornamentaţi). Casele aveau o încăpere şi o intrare cu două încăperi şi o tindă.". Sub raportul organizării interioarelor caselor, monografistul preciza că „Paturile erau acoperite cu pături din lână alese în vărgi, perne lucrate în războiul de ţesut, umplute cu fulgi sau cu paie. Pe pereţi, erau macaturi ţesute.". Exemplare reprezentative pentru arhitectura populară tradiţională locală sunt, pe lângă multe altele, casele: Minel Cristescu [2/2 XIX] –[▲]– din satul Dinculeşti şi Neacşu [4/4 XIX] –[▲]– din satul Sămara.

Referitor la portul popular tradiţional, autorul monografiei consemna că „femeile purtau cămaşă cu guler (ie) aleasă cu speteaza, având flori roşii, alese şi, în colţ, flori negre, iar, la capătul mânecilor, volan în colţ, poale, catrinţă (zăvelci) dreptunghiulare, ornamentate cu alesături din lânică multicoloră, cu motive florale stilizate dispuse în şiruri longitudinale pe fond negru. Bărbaţii purtau cămaşă dreaptă, izmene din pânză de vară, cioareci din dimie albă pentru iarnă, brâu roşu sau negru în patru iţe".

În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarea Ioana Cârstea din localitate care a obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea ţesăturilor de interior.

În domeniul folclorului literar local, doinele: Am auzit că nu-i bine; Bine e omul frumos; Câte zile-n săptămână; Luna albă şi c-o stea; Leliţă cu păr buclat; Leliţă Radă; Maică, nu mă da departe; Turtureaua şi altele se înscriu printre cele mai reprezentative creaţii ale genului.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Mocăniţa, Murguleţul, Oltenească, Sămăreanca, Sepeţeanca.

Ansamblul folcloric «Poiana» a obţinut, în deceniile al optulea şi al nouălea ale secolului XX, importante succese pe scene din ţară şi de peste hotare.

Târguri tradiţionale organizate duminica, dar şi în prima şi a doua zi de Sfintele Paşti.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica** «Sf. Nicolae»+«Cuvioasa Paraschiva»+«Sf. Treime» **Cepari** –[▲]– construită, în 1789, pe Valea Zlapiei, „prin osârdia diaconului Nicolae, a popii Ion, a enoriaşilor şi a căpitanului de haiduci Radu, care a dăruit 100 de galbeni"; reparată în 1889, când a fost refăcută clopotniţa şi s-au lărgit ferestrele; restaurată în 1968.

Biserica are plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată; pridvor deschis cu arcade în acoladă sprijinite pe coloane. Turlă octogonală de lemn peste pronaos. Decoraţia exterioară este formată dintr-un tor încadrat de două rânduri de zimţi şi din firide cu arce în acoladă similare arcadelor pridvorului. Pictură murală exterioară în frescă [1856] şi pictură interioară în tempera [1889], executată de zugravii: Apostol Voiculescu, Niţă Poşoiu şi Petre Vladimir.

✚**Biserica** «Sf. Ioan Botezătorul»+«Duminica Tuturor Sfinţilor»+«Cuvioasa Paraschiva» **Dinculeşti** [1861]~ctitorită de Stan Matei, Guţă Zamfir, Ivan Purdan, Marin Predescu •intervenţii: 1918; 1944 (refacerea turlei); 1964 •pictură murală originară în frescă, distrusă prin retencuirea bisericii; repictată de Mihai Pătroiu şi Laurenţiu Cosmescu-Cotmeana [1947].

✚**Biserica** «Sf. Nicolae»+«Cuvioasa Paraschiva»+«Sf. Arhangheli Mihai şi Gavriil» **Păduroiu** din **Deal** –[▲]– construită, în 1737, „cu osârdia şi cheltuiala"

diaconului Andrei şi a preotului Nicolae; refăcută integral (adăugarea pridvorului, refacerea bolţilor), în 1816; renovată în anii: 1892 şi 1968.

Biserica are plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată; fronton triunghiular, pe latura vestică; pridvor deschis, construit ulterior; turlă peste naos, turlă-clopotniţă deasupra pronaosului. Decoraţia arhitecturală exterioară constă din: firide cu arc în acoladă, brâu în formă de tor, cornişă zimţată. Pictura murală în tempera din 1892, executată de Apostol Voiculescu, a fost retuşată de Mihail Pătroi, în 1955.

✚**Biserica** «Cuvioasa Paraschiva» **Poiana Lacului** [1885-1892]~ctitorită de locuitorii cătunelor: Linia Mare, Gâlceşti, Negoeşti, Negrea, Teiuş; construită în locul unei biserici de lemn „ruinate" •intervenţii: 1902; 1944; 1969; 1972 •pictură murală: Mihail Pătroiu şi Laurenţiu Cosmescu [1949].

✚**Biserica** «Buna Vestire»+«Cuvioasa Paraschiva» **Sămara** [1888-1898]~ctitorită de obştea satelor Popeşti şi Metofu, deoarece biserica anterioară era „neîncăpătoare pentru credincioşii satului" •intervenţii: 1966-1971 •pictură murală: Nicolae Ionescu, Apostol Voiculescu, Petre Tomescu, Costică Penescu [1898].

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» **Valea Satului** [1888]~ctitorită de obştea cătunelor: Dealul Oraşului, Dealul Rogozii, Piscul Popii, Dealul Bării, Lunca •intervenţii: consolidări: 1908; 1947, 1971 •pictură murală: Serafim [1888]; refăcută de Mihail Pătroiu şi Laurenţiu Cosmescu [1948].

✝**Monumente eroi**: **Dealul Viilor** [1916-1918] – lângă biserică. ■~ **Păduroiu** [1916-1918]; autor: N. Kaghiorghis (1936) – lângă Şcoala generală Păduroiu ■~ **Poiana Lacului** [1916-1918]; autor: St. Arganini – în cătunul Sămara Vale ■~ **Sămara** [1916-1918]; (1941) – în centrul satului.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 411 locuitori ai comunei Poiana Lacului, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [3], Campania din 1913 [1], Primul război mondial [214], Al doilea război mondial [193].

IN MEMORIAM

✪ **FLOREA CONSTANTIN** [1926-1978] – istoric, arhivist; autor al unor volume redactate în colaborare: «Localităţile judeţului Argeş» [1971], «Jupâneşti – un vechi sat argeşean» [1976], «Argeşenii şi muscelenii participanţi la războiul pentru independenţa României. 1877-1878» [1980].

✪ **GEORGESCU FLORIAN** [1924-1997] – muzeograf, istoriograf al municipiului Bucureşti, director al Muzeului naţional de istorie a României [1971-1984]; dirijor; autor al volumelor: «Pagini din trecutul Bucureştilor» [1959], «Muzeul de istorie a oraşului Bucureşti» [1960], «Monumente din Bucureşti» [1966], «Documente privind istoria oraşului Bucureşti» [1960], «Locuri şi case din Bucureşti legate de lupta Partidului Comunist Român» [1960,1961], «Istoria României. Crestomaţia, I, II [1982], «Făurători ai unităţii şi independenţei naţionale» [1983], în colaborare.

✪ **RĂDULESCU NICOLAE** [1904-1954] – preot ortodox martir; deţinut politic anticomunist. Acuzat de „manifestări ostile regimului democrat-popular"; exterminat într-un lagăr de muncă forţată [1951-1954].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 385-386.

Sevastian Tudor– *Monografia comunei Poiana Lacului (judeţul Argeş)*, Piteşti, 1995, 100 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

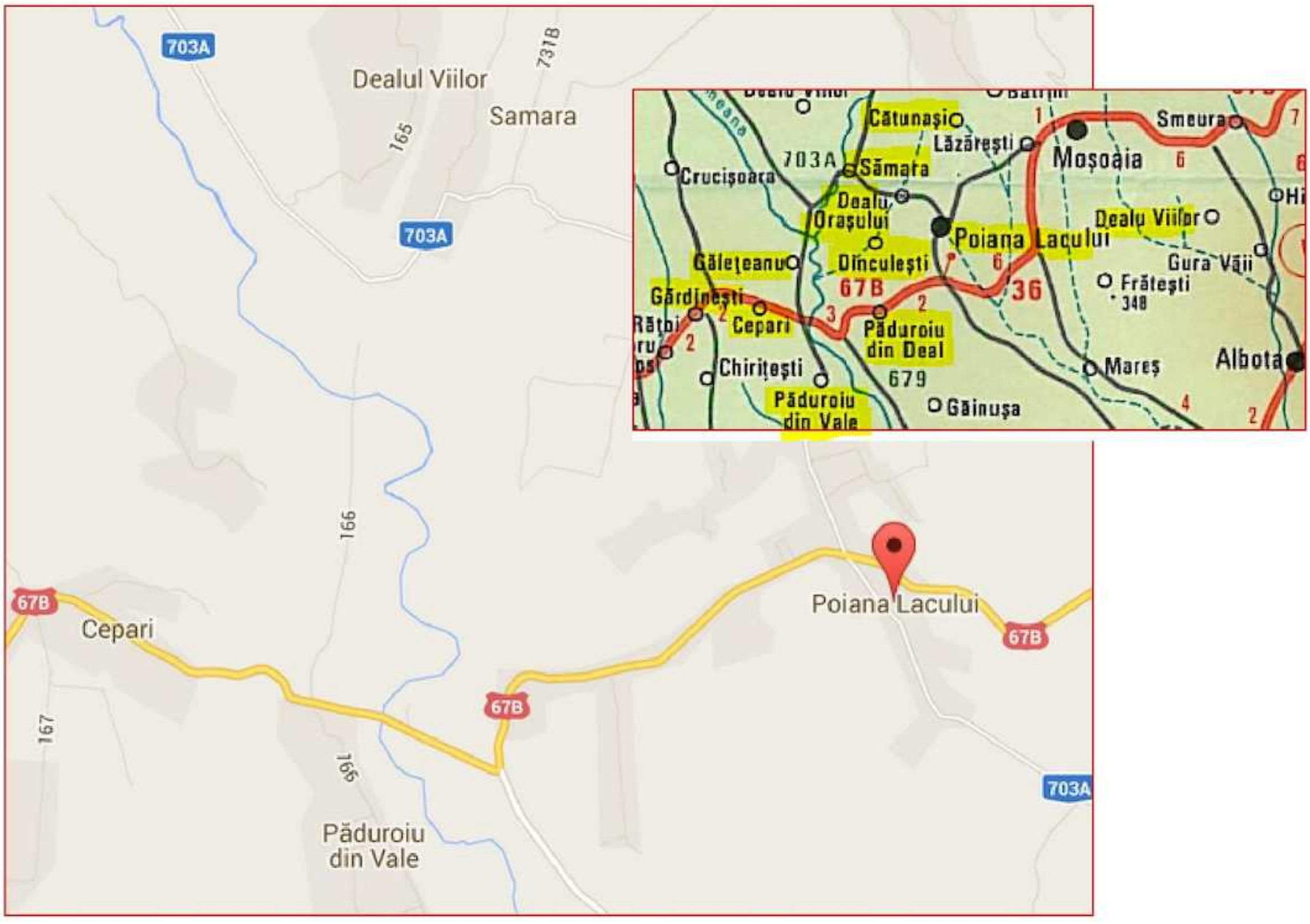
703A
Dealul Viilor
Samara
7318
165
703A
166
67B
Cepari
167
165
Păduroiu
din Vale
67B
Poiana Lacului
67B
703A
Cătunaşi
Lăzăreşti
Smeura
703A
Sămata
Moşoaia
Crucişoara
Dealu
Oraşului
Dealu Viilor
Poiana Lacului
Gălețeanu
Dînculeşti
Gura Văii
67B
36
Frăteşti
348
Gărdineşti
Cepari
Păduroiu
din Deal
Rătbi
Chiriţeşti
679
Mareş
Albota
Păduroiu
din Vale
Găinuşa

PRIMĂRIA COMUNEI POIANA LACULUI.

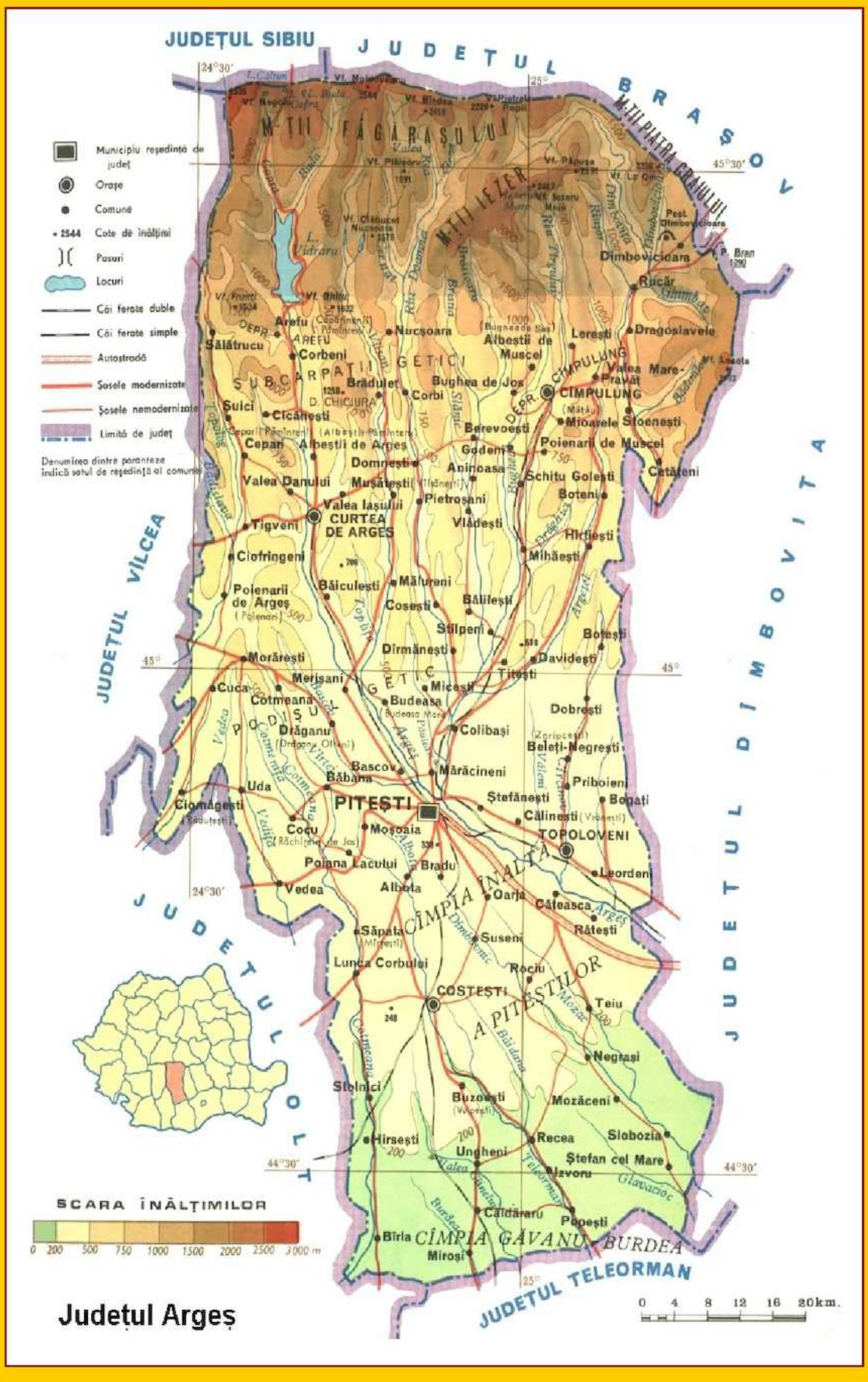

Județul Argeș